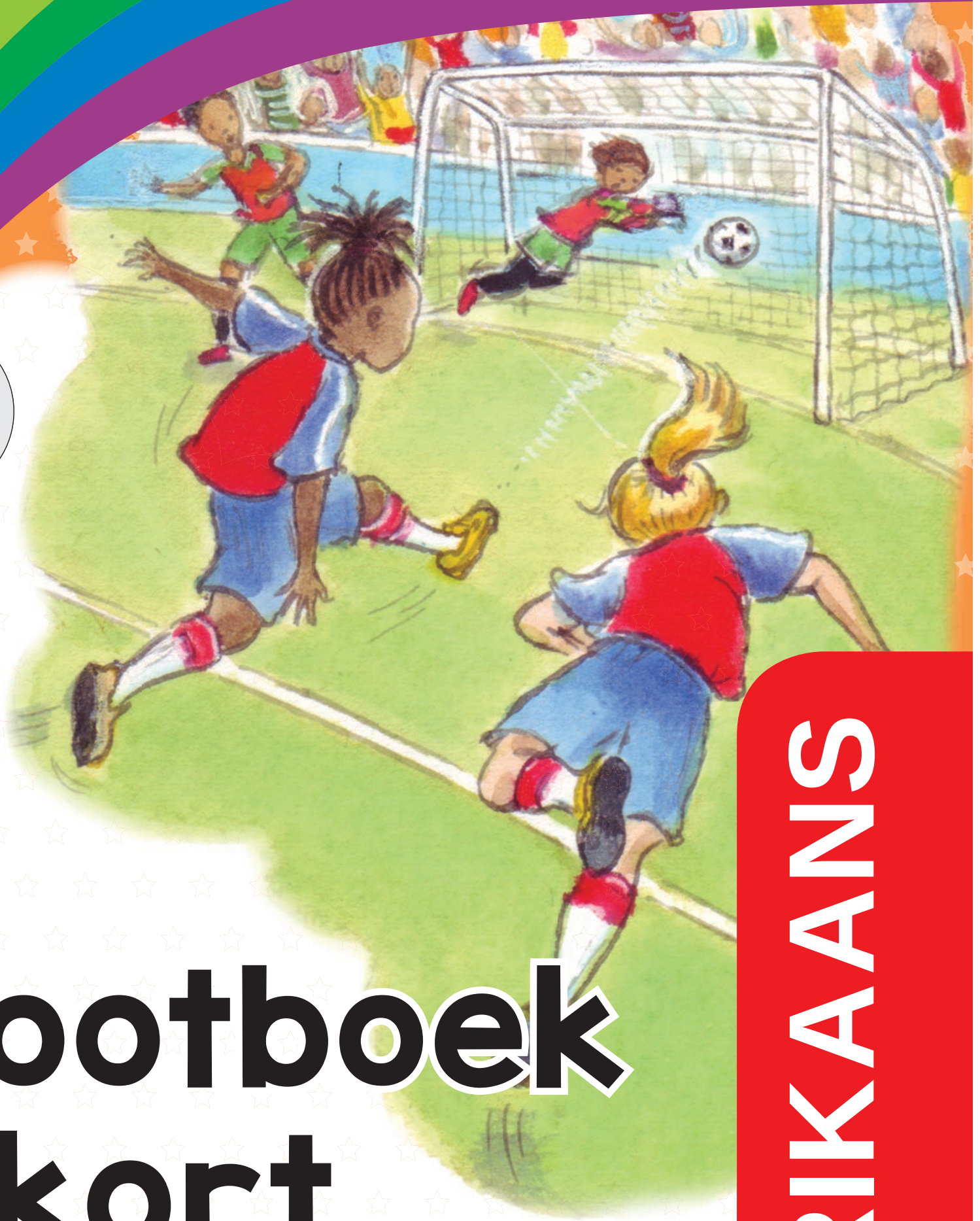

Graad 3

'n Grootboek met kort stories

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Boek

4

AFRIKAANS

Stories in hierdie boek:

1 Ons speel die spel

1

2 Die groot ontsnapping

q

Hoe om hierdie Grootboek te gebruik:

U as onderwyser moet u voorberei om hierdie Grootboek tydens 'n gedeelde leesaktiwiteit aan die leerders bekend te stel. Gewoonlik werk die onderwyser tydens sulke aktiwiteite met die hele klas, maar indien u klas te groot is, behoort u eerder met 'n groep of 'n deel van die klas te werk. Maak seker dat al die leerders die Grootboek kan sien, sodat hulle die teks self sal kan lees. Tydens gedeelde leessessies leer die leerders hoe om:

- 'n boek te hanteer
- 'n boek vas te hou
- die bladsye om te blaai

Daarby word basiese begrippe - omslag, voorkant, agterkant en titel - vasgelê.

Die leesproses word ook gemodelleer, en die vaardighede wat die KABV voorskryf, word ontwikkel. Dit behels die volgende:

- die ontwikkeling van luister- en praatvaardighede
- die ontwikkeling van ontluikende leesvaardighede
- die ontwikkeling van dink- en redeneervaardighede deur die beantwoording van vrae oor die storie
- die ontwikkeling van skryfvaardighede deurdat gedeelde lees tot gedeelde skryf lei

Voorbereiding vir 'n gedeelde leessessie

- Maak seker dat al die leerders die boek kan sien. Indien u klas groot is, werk eerder met 'n kleiner groepie.
- Maak indien moontlik 'n boekstander, sodat u die boek nie hoef vas te hou terwyl u lees nie. (Kyk instruksies op die agterste buite-omslag.)
- Hou 'n liniaal of wyser byderhand, sodat woorde tydens lees gevolg sal kan word.
- Plak plakkertjies by woorde wat u wil uitlig, of gebruik 'n "towervenster". (Gebruik 'n reghoekige stuk papier en knip 'n kleiner reghoek in die middel uit om 'n raam te vorm. Plaas dit tydens die leessessie oor die teks sodat slegs een woord sigbaar is.)

Die eerste gedeelde leessessie

Die eerste sessie fokus op genot en 'n eerste "kyk" na die teks, terwyl die leerders 'n persoonlike reaksie op die teks toon.

- Blaai die storie wat gelees gaan word deur. Praat oor die illustrasies.
- Vra leerders om die storie op grond van die titel en die prente te voorspel.
- Stel nuwe of moeilike woorde bekend voordat die storie gelees word.
- Gebruik woordkaarte om nuwe woorde bekend te stel.
- Maak seker dat u gevoelvol lees, en varieer u stemtoon en tempo.
- Gebruik ook verskillende gebare en gesigsuitdrukkings.
- Gebruik 'n wyser of liniaal om woorde uit te wys terwyl u lees, sodat die leerders sien waar gelees word en die klanke met die simbole op die bladsy vereenselwig. Dit sal hulle ook help om die leesproses van links na regs en van bo na onder waar te neem.
- Stel boekterme soos "woord", "sin", "bladsy", "outeur", "titel" ensovoorts bekend.
- Moedig leerders aan om aan die storie deel te neem deur sekere frases hardop saam te sê (bv. "Hardloop maar so vinnig jy kan. Jy sal my nie vang nie, want ek's die gemmerbroodman!").

Die tweede gedeelde leessessie

- Verskuif die fokus na groter leesbetrokkenheid saam met die onderwyser en na die besprekings wat plaasvind.
- Bevorder woordeskat, begrip, dekoderingsvaardighede en teksstrukture (taal, leestekens, ensovoorts).
- Stel die kenmerke van die spesifieke teks (toneelstuk, niefiksie, fiksie, gedig) aan die leerders bekend.

Die derde gedeelde leessessie

- Die leerders behoort die teks nou self te lees en by mondelinge, praktiese en geskrewe aktiwiteite wat op die teks gebaseer is, betrokke te raak.
- Waar moontlik behoort die gedeelde lees te lei tot gedeelde skryf, waarby u modelleer hoe om teks te skryf en die leerders dit dan probeer doen, terwyl u as fasiliteerder optree. Hierdie modellering van die skryfproses berei die leerders voor om hulle eie skryftake aan te pak.

1

Ons speel die spel

Dit was 'n koel dag in
Januarie.

Die onder-10-sokkerspan van
Nuwedorpskool spring van die
bus af terwyl hulle opgewonde
met mekaar gesels. Hulle is op
pad om hul finale wedstryd vir
die seisoen te speel.

Almal is opgewonde oor die eindstryd tussen Nuwedorpskool en Heuwelsiglaerskool.

Anita en Mandu is al meisies in die Nuwedorpspan. Hulle hoop hulle gaan sterk genoeg wees om Heuwelsiglaerskool te klop.

Terwyl Anita, die kaptein, oor die veld stap, probeer sy haar voorstel hoe dit sal voel om die trofee namens haar span te ontvang.

Die negejarige Mandu is ook opgewonde. Sy droom hoe dit sou wees om die wendoel met haar nuwe geel sokkerstewels aan te teken. Maar dan roep sy skielik uit toe sy in 'n diep gat trap.

"Help my!" kerm Mandu. Anita, Pieter en Jabu hardloop terug om haar op te help. "Ag nee!" kla Mandu terwyl sy

op een been rondspring. "Ek kan nie op my voet staan nie!" Sy gaan op die gras sit. "Ek hoop ek het nie my enkel gebreek nie," sê sy deur haar trane.

"As Mandu nie kan speel nie, sal ek ook nie kan speel nie," dink Anita. "Ek sal haar na die kliniek toe moet neem."

Anita trek haar asem diep in. "Moenie bekommerd wees nie, Mandu," sê sy, "ek sal jou dokter toe neem."

“Nee, Anita, nee! Jy kan dit nie doen nie. Ek sal tot ná die wedstryd hier wag.”

“Jy kan nie alleen hier bly nie, Mandu,” antwoord Anita.

Die wedstryd gaan voort, terwyl Anita Mandu terugneem bus toe. Saam gaan hulle dan na die kliniek toe. Die busbestuurder neem die twee dogters kliniek toe.

Die dokter ondersoek Mandu se voet deeglik. Sy neem ’n X-straal en nadat sy daarna gekyk het, glimlag sy vir hulle. Sy sê vir hulle dat Mandu se voet piekfyn gaan wees.

Sy draai dit in 'n verband toe en sê vir Mandu dat sy weer sokker sal kan speel sodra sy gereed voel.

"As julle wil, kan ek julle na die stadion toe terugneem," sê die dokter. "Ek het lank laas 'n sokkerwedstryd bygewoon."

Dit is halftyd toe hulle by die veld aankom. Die telling is gelykop, 2 vir elke span. Toe die tweede helfte aanbreek, sluit albei meisies op die veld by hulle span aan.

Anita teken dadelik nog 'n doel vir die Nuwedorpspan aan, en net voor die eindfluitjie blaas, teken Mandu die vierde doel aan.

Die twee meisies is baie opgewonde toe
die span die trofee namens hulle skool
ontvang.

Maats ondersteun **mekaar**.

2

Die groot ontsnapping

Dit is 'n warm somersaand en die opsigter van die dieretuin is op pad huis toe. Voordat hy vertrek, maak hy seker dat die hokke van al die diere gesluit is.

“Goeienag, diere, ek sien julle weer môre,” sê hy terwyl hy die bobbejaan se hok sluit.

“Goeienag,” antwoord Bennie die parmantige bobbejaan, terwyl hy versigtig die opsigter se sleutels van sy gordel afluig.

“Ek is moeg,” sê die opsigter. “Ek is so bly dis tyd om huis toe te gaan. Ek is ook honger – ek sien uit daarna om saam met my gesin iets te eet.”

Toe Bennie die bobbejaan nie meer die opsigter kan sien nie, loop hy van hok tot hok om almal weer oop te sluit.

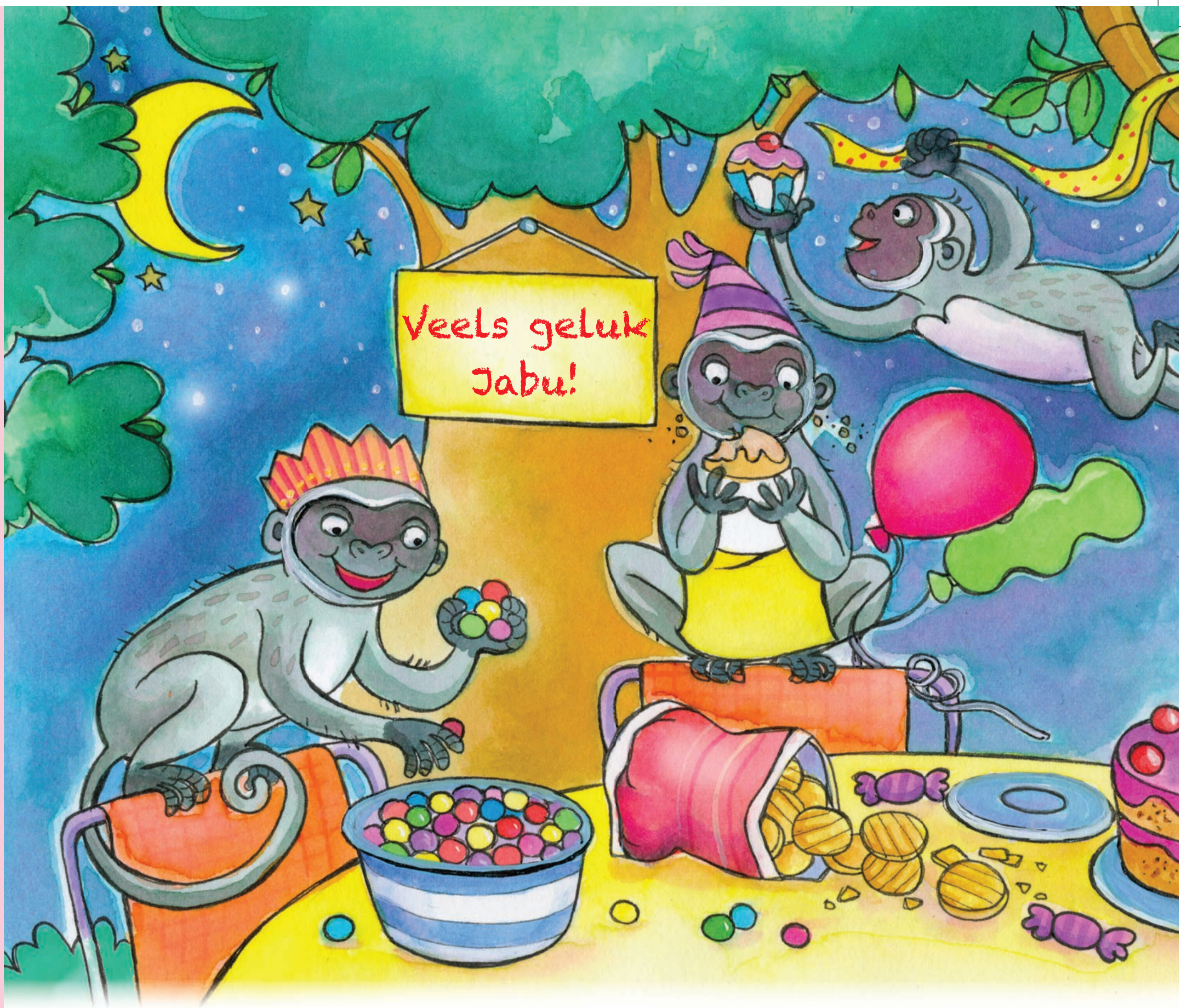
"Hallo, Santjie Seekoei," sê hy, "kom uit, dis tyd om 'n heerlike partytjie te hou!"

"Goeienaand, Leon Leeu," sê hy vir die statige leeu. "Kom gerus uit, dan kuier jy saam met ons!"

Die vrolike diere gesels opgewonde oor hoe lekker dit gaan wees om van die dieretuin weg te kom.

Die spelerige apies is die eerste wat ontsnap. Al drie-en-twintig van hulle klim oor die dieretuin se heining en draf dadelik na die park toe.

Die apies is baie opgewonde. Hulle
het 'n tafel ontdek wat vir 'n
verjaarsdagpartytjie gedek is. Dadelik
begin hulle aan die heerlike lekkernye
smul. Sommer gou eet hulle alles op.

Daarná speel die vrolike apies op die
mallemeule en op die swaaie.

Op daardie oomblik word die park se sekuriteitswag wakker nadat hy bietjie ingesluimer het. Hy is baie verbaas toe hy drie-en-twintig lastige apies in die park sien baljaar.

“Bedrieg my oë my?” vra hy homself af.

Santjie, die mollige seekoei, besluit om die dieretuin te verlaat. Stadig stap sy in die dorp se besige hoofstraat af.

Sy is verbaas oor hoe raserig die verkeer is. Die lawaai is vir haar net te veel!

Sy besluit om in die pragtige fontein buite die stadsaal te klim om 'n bietjie te rus. Sy kan egter nie lekker slaap nie, want die getoeter van motors en die sirenes van noodvoertuie hou haar wakker.

Leon die leeu stap in die straat af op soek na iets te ete. Is daar enigiets waaraan hy kan peusel?

Hy loer by die supermark in.

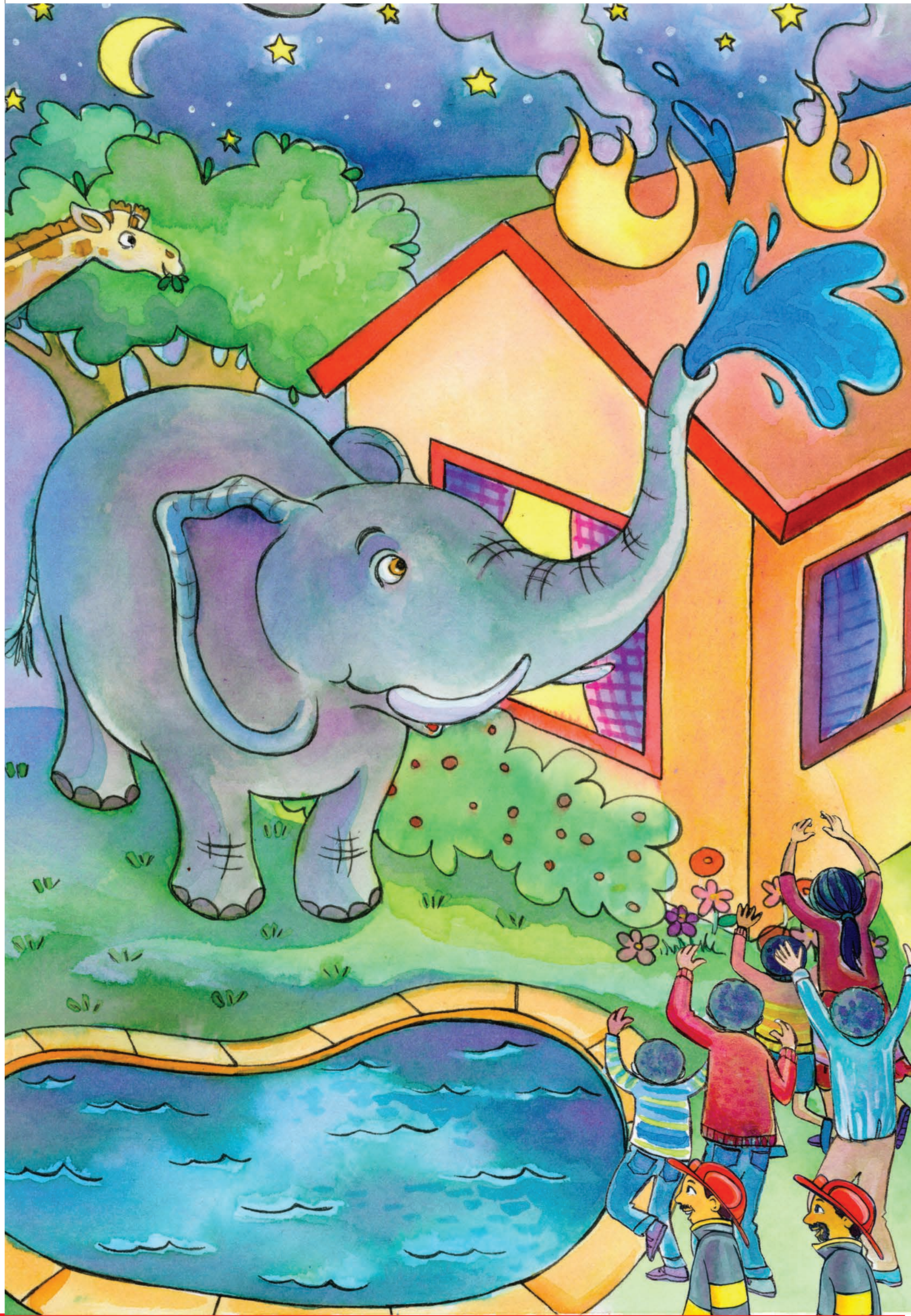
“Help! Help!” skree die klante verskrik.

Okkie die hulpvaardige olifant is die laaste dier wat die dieretuin verlaat.

Hy stap rustig deur die dorp. Hy sien 'n huis wat aan die brand is. Dadelik haas hy hom daarheen. Hy suig water uit die swembad op en spuit dit oor die huis. Gou is al die vlamme geblus.

“Wel gedaan, mnr. Olifant!” roep die dankbare brandbestryders.

“Hoera!” skree die geesdriftige toeskouers.

Okkie stap verder in die besige straat af.

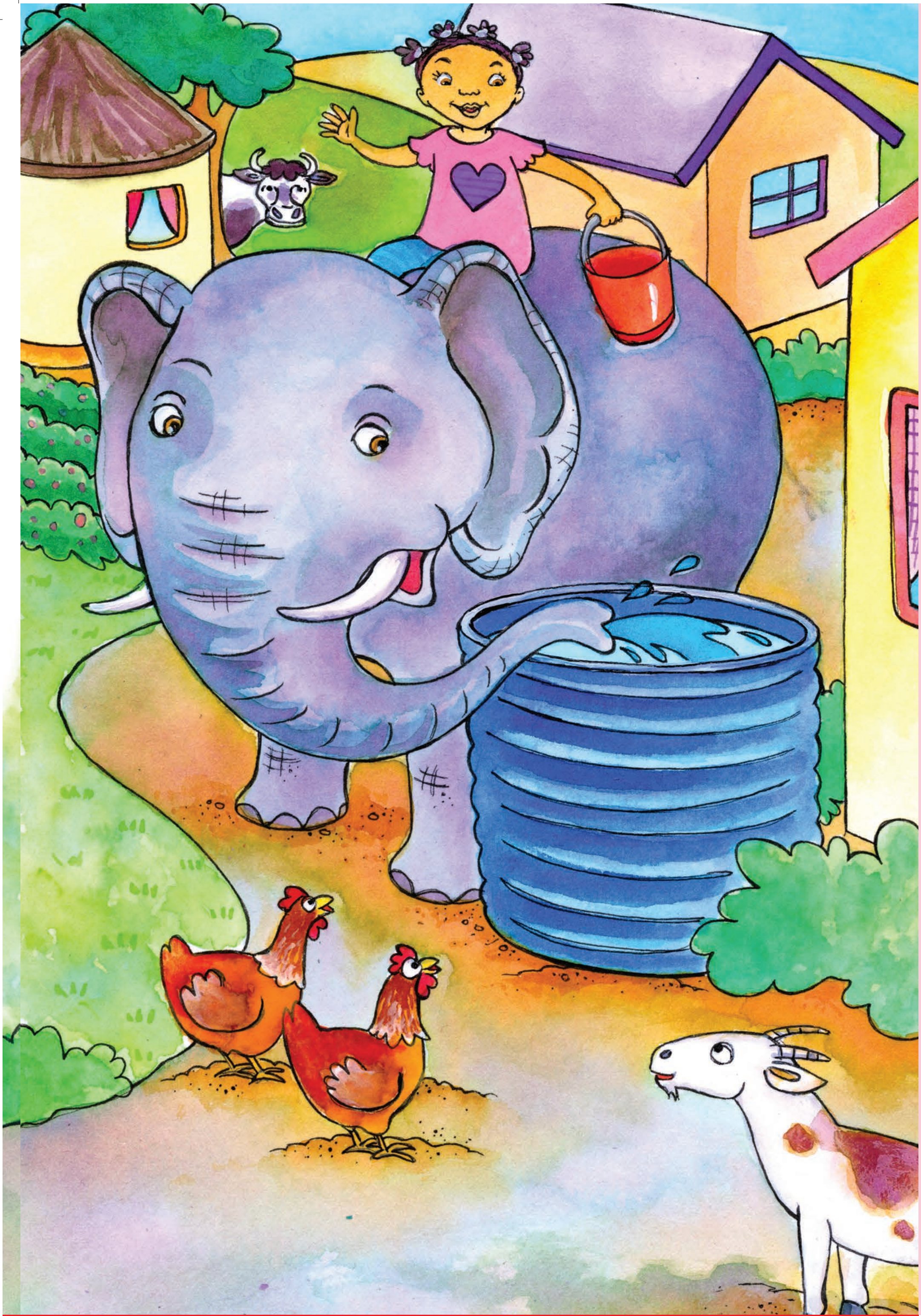
Hy kom vir Ntebo teë. Sy sukkel om 'n swaar emmer water te dra.

"Ek mors heeldyd my water," verduidelik sy moedeloos.

"Kom ek help jou om die water te dra," sê die hulpvaardige Okkie.

Hy lig Ntebo op sy rug en maak haar emmer uit 'n watertenk vol.

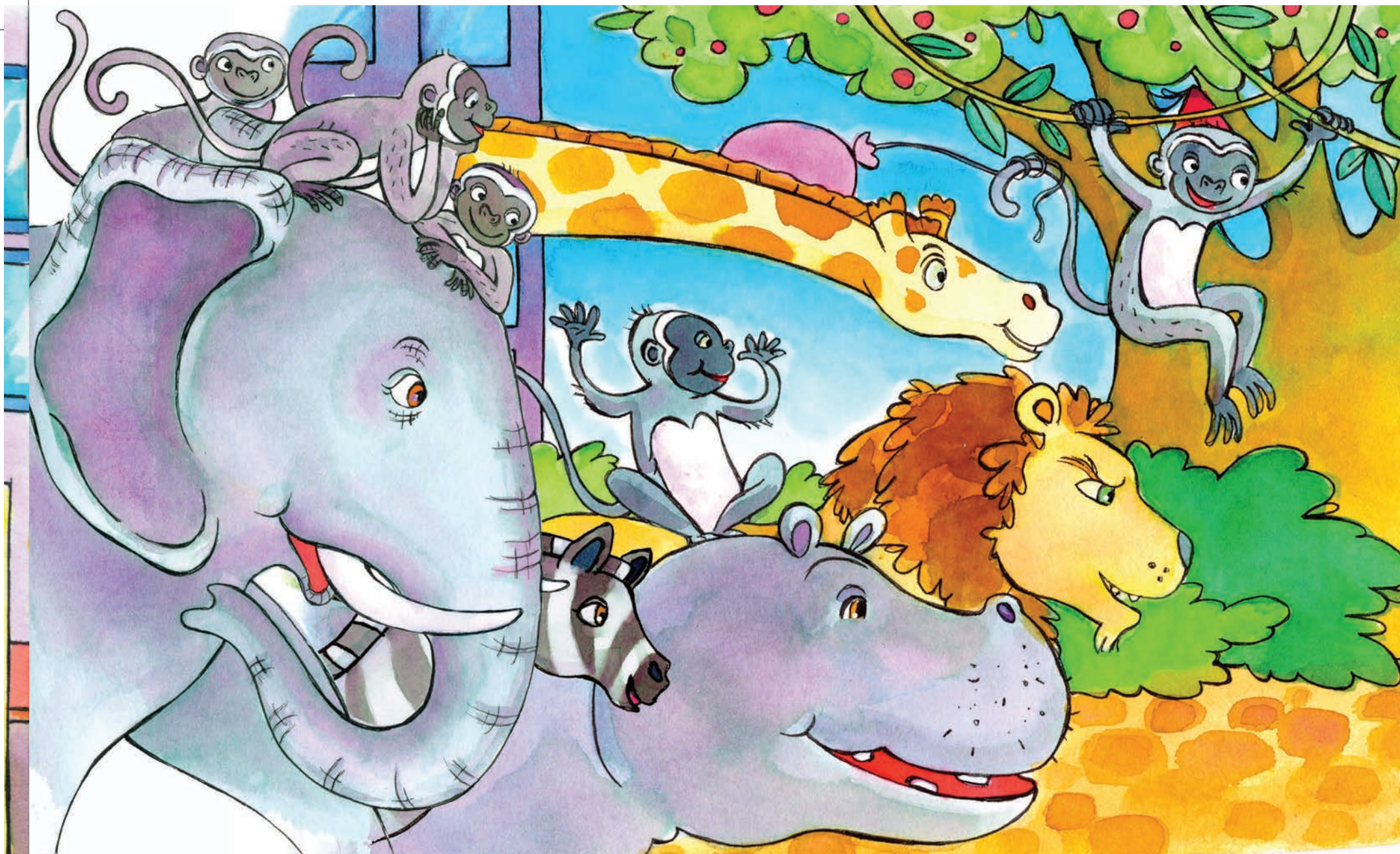

Intussen het die opsigter van die dieretuin en al sy assistente na die ontsnapte diere begin soek. Die polisie help ook soek.

Koerantberigte en radioflitse waarsku mense teen die hongerige leeu wat in die winkels rondsnuffel.

Toe die diere sien hoe almal rondskarrel,
besluit hulle soos een man om terug te
gaan dieretuin toe.

“Dis nie maklik om smaaklike kos in die
dorp te kry nie,” sê Leon die leeu.

“Ek kan nie slaap met al die raserige
verkeer nie,” sê Santjie die seekoei.

“Die stad is ’n betonoerwoud,” sê Okkie
die olifant.

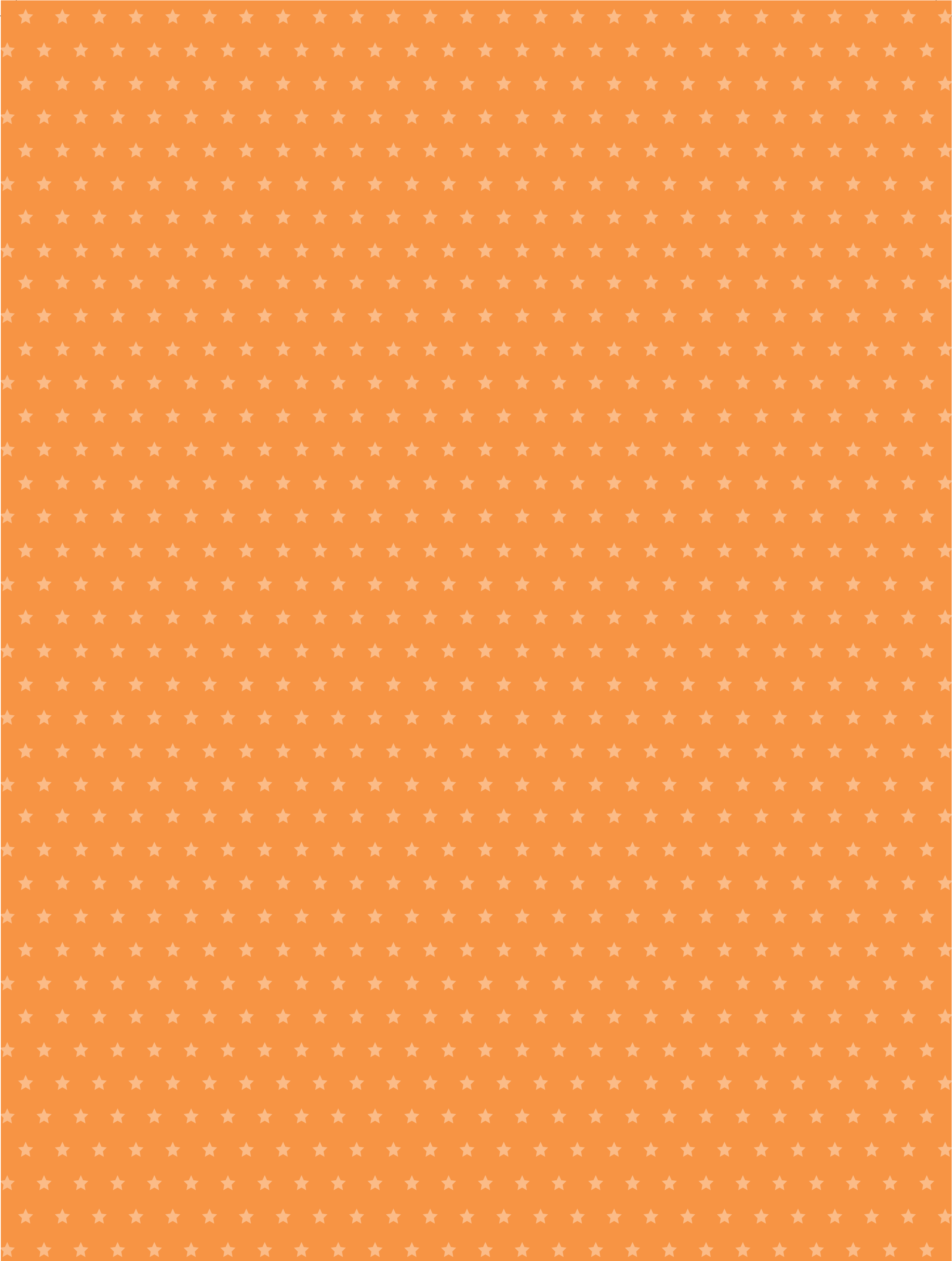

“Ons het ’n heerlike partytjie gehou, maar nou is ons moeg en wil ons huis toe gaan,” sê die apies.

Op daardie oomblik kom die baie verligte opsigter ook net by die dieretuin aan. Hy sien toe hoe Bennie die bobbajaan die hokke vir die ander diere oopsluit.

“O, nou weet ek wat van my sleutels geword het!” sê die opsigter.

Oos wes, **tuis** **bes**!

Dit is vir ons aangenaam om u aan die reeks Grootboeke bekend te stel. Hierdie Grootboek vorm deel van die groter Reënboogreeks, wat werkboeke, 'n bloemlesing, gegradeerde leesboeke en plakkate insluit. Ons hoop dat u die verskeidenheid stories wat by die agt Grootboeke vir hierdie graad ingesluit is, in u onderrig van waarde sal vind, en dat u leerders hulle gedeelde leeservaring sal geniet.

Die Kurrikulum- en Assesseringsbeleidsverklaring (KABV) vir die Grondslagfase lig gedeelde lees as een van die belangrike komponente van die leesstrategie uit. Gedeelde lees vind gewoonlik twee tot vier dae per week plaas, en al die leerders lees dieselfde teks. Die Grootboeke en die gegradeerde leesboeke is vir hierdie doel geskik.

Die gebruik van 'n Grootboek met groot druk is egter uitstekend vir die doel van gedeelde lees, omdat die leerders die woorde en prente kan sien en die storie kan volg terwyl u lees, soos by tradisionele storievertelling. Dit is belangrik dat die leerders om die Grootboek moet sit, sodat hulle dit almal kan sien en die teks kan lees. Die groot druk van die Grootboeke maak dit vir u moontlik om hardop vir 'n groepie leerders in 'n ontspanne, nie-bedreigende atmosfeer voor te lees.

Die Grootboeke in hierdie reeks sal u leerders aan 'n verskeidenheid stories, rympies/gedigte en toneelstukke bekendstel, asook aan inligtings- en grafiese tekste.

Dit is u taak as onderwyser om die stories vir die leerders te laat lê en om die ervaring prettig en opwindend te maak. Die gebruik van die Grootboeke sal u in staat stel om die leeservaring te modelleer op 'n wyse wat sowel u as u leerders sal geniet. Ons hoop dat hierdie boek u sal help om juis dit te doen.

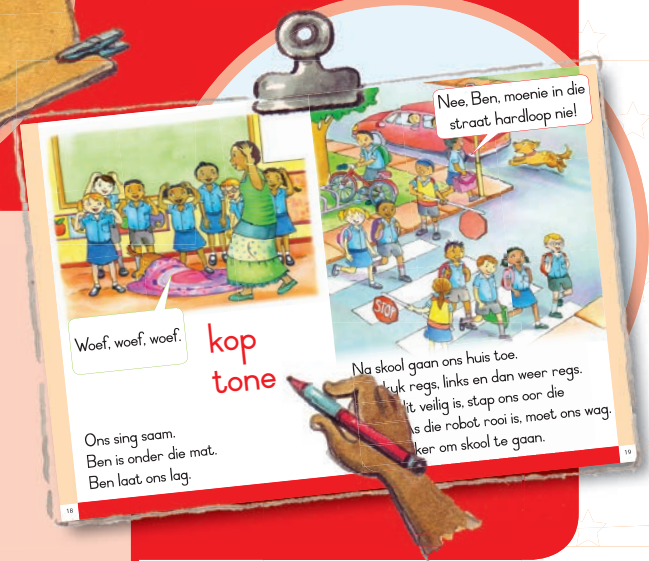
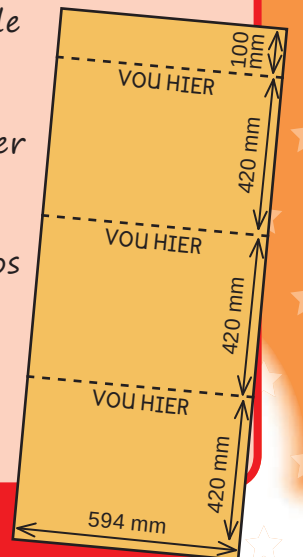
Maak u eie Grootboekstander

U benodig:

1. Karton van dieselfde breedte as 'n oop Grootboek (60 cm breed) en drie keer die lengte plus 10 cm vir 'n soom (136 cm)
2. Maskeerband
3. Twee knypers of pennetjies

- Vou 'n 10 cm-soom aan die bokant van die karton.
- Verdeel die lengte van die oorblywende karton in drie gelyke dele.
- Vou die karton in die vorm van 'n A-raam, sodat die soom met die ander punt van die karton oorsleuel.
- Plak die soom met maskeerband aan die ander punt van die karton vas soos in die illustrasie hieronder getoon.

Ander idees vir die gebruik van 'n Grootboek

- Gebruik 'n vel deursigtige plastiek as oorlegsels vir u Grootboek, sodat u en die leerders daarop kan skryf.
- Klem die deursigtige oorlegsels met 'n knyper aan die Grootboek vas.
- Gebruik 'n watergebaseerde pen met wasbare ink om op die oorlegsels te skryf.

ISBN 978-1-4315-2788-5

9 781431 527885

ISBN 978-1-4315-2788-5

THIS BOOK MAY NOT BE SOLD.

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Published by the Department of Basic Education
222 Struben Street, Pretoria
South Africa

© Department of Basic Education
First edition 2016

The Department of Basic Education has made every effort to trace copyright holders but if any have been inadvertently overlooked, the Department will be pleased to make the necessary arrangements at the first opportunity.

The Big Books in this series are available in all languages. They were developed by a team of UNISA Language and Education experts as part of their Community Engagement contribution to South Africa's education sector.

Author: V McKay

